

Skifter for begyndere

21. november 2019

Rigsarkivet i Viborg

Karen Straarup

Vejledning ses her:

<https://www.sa.dk/da/hjaelp-og-vejledning/rigsarkivets-onlinevejledninger/skiftearkivalier-kom-godt-gang/>

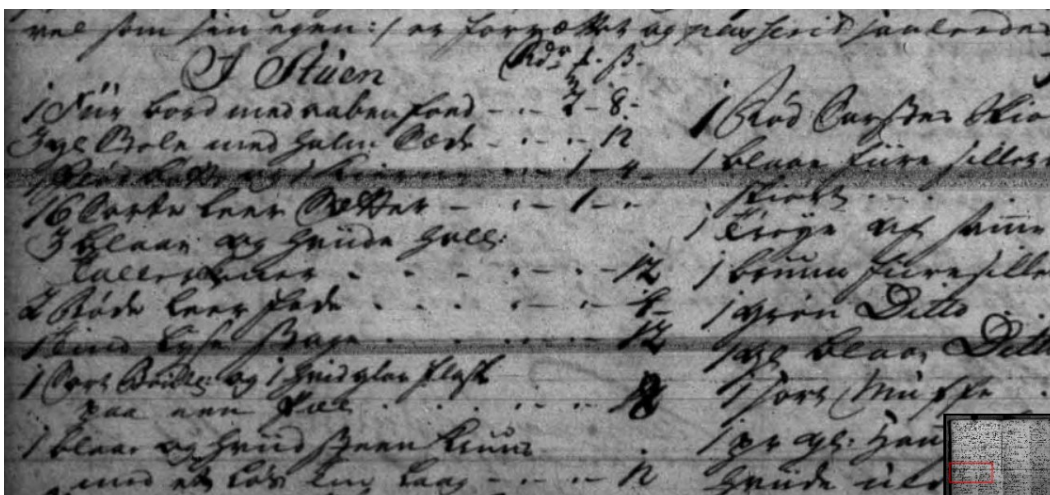
Materiale fra dagens workshop findes på www.viborgslaegt.dk – nederst på forsiden.

Hvorfor skifter i slægtsforskningen?

Kød på slægtshistorien – formidling – hvem er målgruppen.
Dække huller i kirkebogen.

Christen Dalsgaard: Bondestue fra Sjælland 1847 (tidligere kaldet Bondestue i Salling). 95,5 × 41,5 cm. Den Hirschsprungske Samling.

Hvad er et skifte?

Et skifte er en opgørelse over en afdød persons ejendele, værdier og arvinger. Ordet benyttes også om selve skifteforretningen.

Lidt generelt om skifter:

De ældste skiftearkivalier går tilbage til 1630 i Ølstykke Herred.

Vær opmærksom på, at protokoller kan være gået tabt.

Du kan ikke være sikker på at finde det skifte, som du leder efter.

For at kunne finde et skifte skal du kende navnet på den afdøde samt tid og sted for skiftet.

Ikke alt er medtaget i skifterne, eks fra Tønder.

Hvornår var der offentligt skifte?

Der skulle efter Danske Lov, 1683 afholdes offentligt skifte, når der var

1. fraværende arvinger eller
2. umyndige arvinger eller
3. ingen livsarvinger (børn osv.) eller
4. der opstod splid imellem myndige, nærværende arvinger.

Dvs. at hovedreglen var - og stadig er - at når alle arvinger er myndige, nærværende livsarvinger, der kan enes, så kan de selv forestå skiftet.

Hvad finder vi i skiftearkivalierne?

Vi vil normalt finde en registrering af den afdødes ejendele og værdier, samt en gennemgang af arvesagen. For eksempel vil du kunne finde navnene på den afdødes børn.

I ældre tid indeholder skiftearkivalier ofte detaljerede oplysninger om indbo

tøj

gæld

begravelsesudgifter m.m.

formynder for umyndige arvinger

værge for en afdød mands enke.

Før 1857 skulle ugifte kvinder have deres nærmeste mandlige slægtning som værge.

Det skal du vide, for at bruge skiftearkivalier

For at finde en skiftesag skal du kende:

Navn på en afdød.

Et cirka-tidspunkt for dødsfaldet.

Den lokalitet, hvor den afdøde boede ved dødsfaldet, (sogn, by og amt).

Før 1851 skal du også kende den afdødes stand eller erhverv.

Skifteprotokollerne er som regel ført kronologisk, dvs. efterhånden som skiftesagerne opstod. I ældre tid er der ikke nødvendigvis et navneregister til protokollen. Er der navneregister, er det normalt bag i bogen. I de indscannede bøger, er navneregisteret oftest anført for sig selv.

Find et skifte:

Fæstegårde – skifterne findes under godset

Hvordan finder vi så godset?

Søgeeksempel i Daisy https://www.sa.dk/daisy/daisy_forside

hvis man kender godset, - eksempel:

Arkivskaber: Eskær

Arkivserie: Skifte

Vælg år.

<https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17176032#192790,32321552>

En genvej kan være Erik Brejls hjemmeside <https://www.brejl.dk/>

Eksempel fra Brejl.dk:

Hald amt

Skifteprotokol

1765-1782

B3B - 68

54 Jens Adolfsen Løgstrup i Løgstrup [i Fiskbæk sogn]. 23.1.1766, side 129-142.

Enkemand efter Anne Jensdatter.

B:

1) Dorthe Kirstine Jensdatter 17

2) Lisbeth Jensdatter 15

3) Adolf Jensen 12

4) Jens Jensen 8

6) Mette Jensdatter 5

7) Anders Jensen 1.

FM: fars halvbror Frederik Jacobsen i Løgstrup.

Afdøde, der var fra Nybro i Kvols sogn, havde fripas fra Tårupgård gods og druknede i Astrup vig på sin rejse til Salling.

[Afdøde blev begravet i Fiskbæk 19.1.1766].

Skiftet er her: [https://www.sa.dk/ao-](https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17149960#193226,32392237)

[soegesider/da/billedviser?epid=17149960#193226,32392237](https://www.sa.dk/ao-soegesider/da/billedviser?epid=17149960#193226,32392237)

(Kommentarer: Hans hustru Ane Jensdatter var død i marts 1765 i Kvols sogn, 40 år gl. Han var ejer af Nybro Kro i Kvols sogn ved Fiskbæk. Han var født 1711)

En anden mulighed er <https://www.familysearch.org/>

Fra forsiden: Vælg Search og Catalog – I feltet Place skrives det sogn man leder efter – vælg derefter Probate records – Nu får man listen over skifteprotokoller

Eks: Grønning, giver 4 godser: Krabbesholm, Eskær, Astrup, Nørgård + de øvrige skiftemyndigheder.

Værd at vide:

Skiftemyndighed før 1851

Skifteopgørelsernes udførelse afhæng af den afdødes stilling.

Rytterdistriktsarkiver indtil ca. 1776:

Regimentsskriveren i rytterdistrikterne tog sig indtil ca. 1776 af skifteopgørelser for rytterbønderne.

Amtsarkiver indtil ca. 1793:

Amtmanden var skiftemyndighed for beboere på selvejergårde indtil 1793 (de daværende amtmænd kunne imidlertid bestride embedet frem til deres afgang, så man kan finde skifter hos amtmændene efter 1793).

Provstearkiver indtil 1807:

Provsten tog sig indtil ca. 1807 af skifteopgørelser for præster og degne.

Godsarkiver indtil 1851:

Godsejeren tog sig indtil 1851 af skifteopgørelser for fæstebønderne.

Skifter efter selvejere og købstadsfolk skal findes i retsbetjentarkiverne.

Efter 1851

Retsbetjentarkiver indtil 1919:

(Retsbetjent er en fællesbetegnelse for byfoged, herredsfoged og birkedommer).

Folk på landet (dvs. både selvejere og fæstebønder) skiftede hos herredsfogeden eller birkedommeren.

Købstadsfolk skiftede hos byfogeden.

Dommerarkiver efter 1919:

Ved retsreformen i 1919 overgik alle skifteopgørelser til dommeren, og skifteprotokollerne skal herefter findes i dommerarkiverne.

Særlige forhold i Sønderjylland og København

Sønderjylland

I Sønderjylland skal skifteprotokoller fra perioden 1867-1920 findes i de preussiske amtsretsarkiver. Den offentlige myndighed behøvede ikke at være involveret i skifteopgørelsen. Der er derfor ikke bevaret så mange skifteprotokoller i Sønderjylland som i kongeriget.

København

I København blev skifteprotokollerne ført efter sit helt eget system.

<https://www.sa.dk/brug-arkivet/laer/intro-skifter-fra-kbh>

Find skiftearkivalier fra København på Arkivalieronline

